

Bjelovarsko-križevačka biskupija
Župa sv. Ana - Križevci

"Križevačko jutro"

"Svečani dan"

"Dan cvijeća"

"Vijesti iz povijesti"

"Postojanost Sv. Marka Križevčanina"

STJEPAN ĐUKIĆ - PIŠTA

*Križevci kroz
povijest i duhovnost*

Slika na naslovnici: "Sv. Marko Križevčanin"

Izložba ostaje otvorena do 30. rujna 2015.

nedjelja, 30. kolovoza 2015. u 20 sati, Crkva sv. Ane, Križevci

“Kod zdenca”

“Ples tornjeva”

“Krvavi sabor”

HRVOJE KOVAČEVIĆ

Križevci kroz povijest i duhovnost

autorska mapa Stjepana Đukića Pište

Stjepan Đukić Pišta etablirani je slikar, a i kipar. U nas i inozemstvu (posebno Australiji gdje je nekoliko godina živio i stvarao) stekao je ugled potentnog umjetnika koji minuciozno promišlja refleksiju povijesnih previranja na ovu našu svakodnevicu, osvajao je međunarodne nagrade, kao vrhunski portretist dobivao brojne narudžbe uglednih ljubitelja umjetnosti koji su željeli da ih baš on objektivije.

Svakako treba naglasiti i da je svojim manjim ili većim likovnim rješenjima već dvadeset godina nazočan u brojnim crkvama diljem Hrvatske. Njegovi velebni portreti blaženog Alojzija Stepinca i svetog Marka Križevčanina nalaze se u Varaždinskoj katedrali, autor je oltarne scene

u varaždinskom Svećeničkom domu, velike oltarne scene u Trnovcu Bartolovečkom, velikog oltarnog triptiha u Orehovici (sve u tehnici slikoreljefa), izradio je veliki oltarni portret blaženog Alojzija Stepinca za Crkvu Blaženog Srca Isusova u Splitu i još mnogo toga.

Mišljenja sam da je Pištin najzreliji ciklus, Zrno soli u katedrali duha, u kojemu je uspio artikulirati ono što mnogi žele, a rijetki uspijevaju – ovu našu zbiljnost, bez patetike, lucidno, oštro, beskompromisno. Takvi smo, kakvi smo, razigrani, radosni, smiješni, žalosni, ponekad tragični, još češće naivni. Zlatno tele nikako ne uspijevamo izbaciti sa svojih trgova i (što je još puno gore) iz svojih snova.

Zrno soli u katedrali duha nedovršeni je ciklus, nemirni duh umjetnika naveo je Pištu na novo eksperimentiranje. Oni su mi koje ne poznajemo, novi je ciklus proizašao iz prethodnog. Možda shvativši da u svijetu odraslih neće naći odgovore na pitanja koja ga zaokupljaju, okrenuo se djeci, njihovim igrama, odnosima i promišljanjima svijeta u kojemu su se zatekli.

E, i sada napokon stižemo do likovne mape koja je tema ovog predgovora – Križevci kroz povijest i duhovnost. Držim da je ovaj ciklus, kao i prethodni (Oni su mi koje ne poznajemo), proizašao iz Zrna soli u smislu kontinuiteta umjetničkog istraživanja iako tematski gledano predstavlja zaokruženu cjelinu.

Župnik i dekan preč. Stjepan Soviček je prepoznao Pištin rad i sposobnost likovnog promišljanja povijesti i sadašnjosti. Time je Križevcima ali i kulturnoj baštini darovao uistinu vrijedno ostvarenje.

Baveći se ovom temom, Pišta je studiozno proučio sve podatke vezane uz bogatu povijest Križevaca, a onda se usredotočio na svetog Marka Križevčanina, zdenac i križevačke crkve, posebno tornjeve koji se pojavljuju na svim slikama.

Nebo je Pišti pozornica na kojoj likovi igraju svoje ili nečije tuđe živote, slika ga snažnim potezima, bogatim, često dramatičnim bojama. Tornjevi u takvo nebo prodiru svojim postojanim vertikalama te postavljaju dinamičnu scenografiju za događanje u prvom planu. Iznimka je slika Ples tornjeva (na njoj ih je sedam od osam koliko ih je u Križevcima) gdje su sami tornjevi nosioci radnje, dok tri žene koje opušteno razgovaraju pokraj zdenca tek unose dašak profanosti u sakralnu priču.

Možda najsnažnije Pištino slikarsko oružje istančani je osjećaj za kompoziciju. Nakon što si je tornjeve i nebo postavio kao parametre, ljudske i životinjske figure postavlja u različite odnose, ovisno o

sadržaju slike unosi manje ili više napetosti, kompozicije su ponekad zgusnute, ponekad raspršene, no uvijek promišljene i skladne.

Tornjevi svjedoče sadašnjosti, povijesti i bezvremenosti, svečanostima, ljudskim dramama i svakodnevicu. Toranj konkatedrale u dojmljivom je kontrastu s uzvitlanim oružjem i zgrčenim tijelima Krvavog sabora križevačkog, ali je u korelaciji s lubanjom u dnu slike – duhovnost i nasilje od pamtvijeka utkani su u civilizaciju, oblikuju je i pokreću. Krov iste te konkatedrale intenzivnije je crvene boje, nego na prethodnoj slici dok se ljudi spokojno okupljaju oko zdenca (čiji je prethodnik prema legendi pojavom zlatnog križa u vodi potaknuo izgradnju crkve Sv. Križa). Na dvije slike sveti Marko Križevčanin sluti svoju mučeničku smrt dok tornjevi nude utjehu. Na slici Svečani dan pak vertikalni tornja suprotstavlja se gibanje lepeze u ruci jedne dame.

Spomenuo sam da je Pišta vrhunski portretist, čovjek je u ishodištu svih njegovih

promišljanja, no on se u ovom ciklusu ne bavi anatomskim pojedinostima, lica su često tek naznačena. Osim svetog Marka Križevčanina koji je jedini povijesna ličnost, pod nebom Pištinih slika anonimni su prolaznici kroz vrijeme, građani, plemići, ratnici, dame, težaci, svećenici. Pojedinaac u ljudskom tijelu je prolazan (što nipošto ne umanjuje važnost njegova postojanja, nego ga osmišljava i ispunjava), ostaju djela, običaji, uspomene, ostaje duhovnost. Ostaje i umjetnost koja je to zabilježila.

Na dvije slike Pišta podsjeća i da je vrhunski animalist, razigrani konji upregnuti u kola raduju se novom danu, dok umorni volovi jedva čekaju povratak u staju.

Nakon razgledavanja mape ostaje dojam da bi umjetnik u okviru teme želio još mnogo toga reći. Stoga se nadam da je ovih devet slika tek početak Pištinih istraživanja i promišljanja bogate križevačke povijesti što će prepoznati naručitelj kao i svi poznavatelji umjetnosti.